

อุ้มหมำ

UM MAO

SAKON NAKHON

ส ก ส ข ค ร

คราม หนอง นา อาหาร ดนตรีไทบ้าน
วิถีไทโย้ย อุ้มหมำ สกลนคร

Indigo, Swamp, Rice field, Fresh food,
Local music and Tai Yoi way of life,
Um Mao, Sakon Nakhon

อุ้มเหมาเผ่าไทโย้ยนิเฮาะ
Welcome to Baan Um Mao

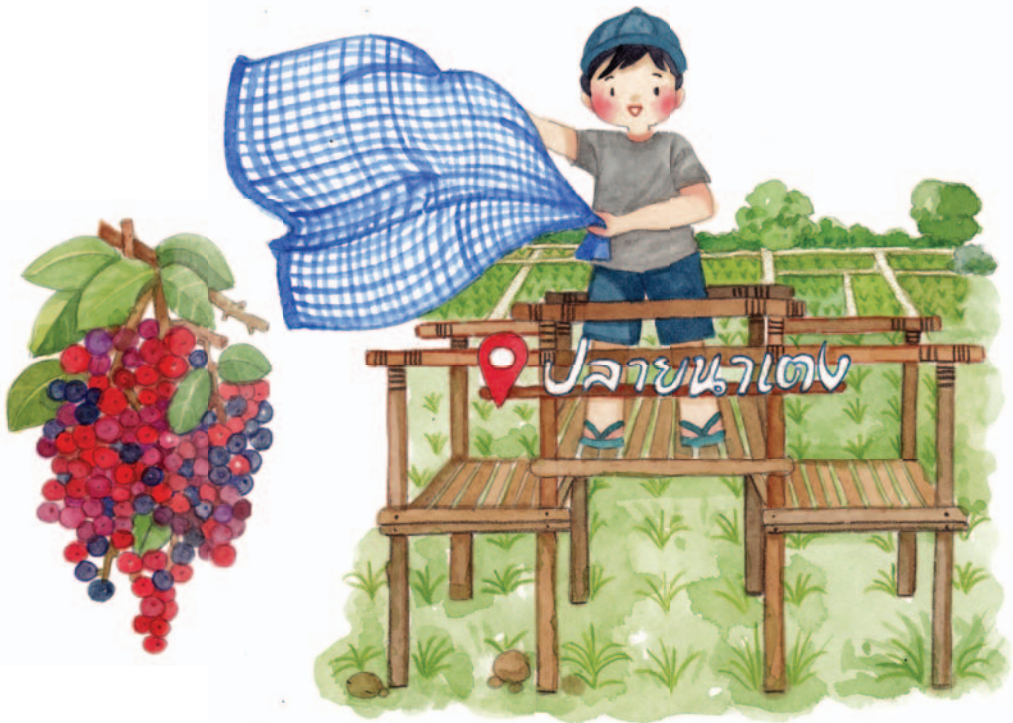

สวัสดี...ที่นี้อู๋หม่หม่า

“ต้นหมากเหม้าขึ้นเป็นอู๋หม่ ๆ จึงใช้เรียกหนองน้ำนี้ว่า หนองอู๋หม่หม่า
เมื่อชาวบ้านมาตั้งถิ่นฐานอยู่ริมหนองนี้ จึงขนานนามบ้านนามเมืองว่า บ้านอู๋หม่หม่า”

บรรพบุรุษของชาวอู๋หม่หม่าเล่าว่า พวกเขาพากันอพยพมาจากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงแถบเมือง
ตะโปน เมืองนอก ข้ามฝั่งตรงบริเวณ “ฮ่อมฮู่เซ” มาถึงบริเวณบ้านวาใหญ่ (อ.อากาศอำนวย)
ล่องเลยมาทางบ้านกุดเรือคำ และบริเวณบ้านกุดเรือลิงหรือบ้านหัวลิง บริเวณที่เป็น อ.วานร-
นิวาสในปัจจุบันแล้วลงหลักปักฐาน รัชกาลที่ 4 แห่งราชวงศ์จักรีโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง “จารย์คำ”
(หัวหน้าเผ่าไยย) เป็นหลวงประจักษ์ศิลปาคม ปกครองเมืองบ้านกุดเรือลิง บรรพบุรุษชาวไยย
บางส่วนได้พากันอพยพต่อลงมาทางทิศใต้ โดยหวังไปขึ้นกับเมืองยะโฮ ผ่านทางบ้านเดื่อ-
ศรีคันไชย บ้านท่าลาด ตามลำดับ เมื่อถึงบริเวณหนองอู๋หม่หม่าเกิดเบื่อหน่ายการเดินทาง
และเห็นว่าพื้นที่ตรงนี้อุดมสมบูรณ์จึงพากันตั้งเป็นบ้านเรือนเมื่อราว 100 กว่าปีก่อน
ขยายขยายโยกย้ายกันตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ จนเป็นชุมชนบ้านอู๋หม่หม่ามาจนถึงทุกวันนี้

คนบ้านอู๋หม่หม่าเป็นชาวไทยที่มีบุคลิกเป็นคนสนุกสนานร่าเริง ขยันขันแข็ง ทำมาหากิน
กับผืนดินผืนน้ำ กินง่ายอยู่ง่าย ผู้ชายจักสานเครื่องมือเครื่องมือหาปลา ผู้หญิงทอผ้าตำหูก
ร้องรำทำเพลง พูดจาภาษาไยยสำเนียงรื่นหูใจ

Sawasdee ... Welcome to Um Mao

"The Thai blueberries grow sporadically around the swamp which we called Nong Um Mao meaning the swamp of blueberry. The village is also called Baan Um Mao."

The ancestor of Um Mao migrated from the other side of Mekong river, Tapone town, Muang Nok to settle near the "Hom Hu Se" near Wa Yai Village (Arkat Amnuay District), Kut Rue Kam Village, and Kut Rue Ling or Baan Hua Ling – now the Wanon Niwat District. King Rama IV of Chakri Dynasty appointed "Jarnkam" (Leader of Yoi tribe) to the title of "Luang Pracharat" governing Kut Rue Ling town. Some of Yoi tribes migrated down further hoping to Yaso town via Sri Kan Chai and Tha Lard. However, they decided to settle in Baan Um Mao due to the tiredness of long journey and found the site fertile for crops and livelihood over 100 years ago. Small migrations around the area may take place occasionally due to the weather and resource availability but centred around the current Um Mao village nowadays.

Um Mao people is Tai Yoi, who is fun-loving, hard-working, resource dependent, and having simple livelihood. Men usually weaves tools and fish traps, while women weave clothes, sing, dance and speak Yoi language with pleasant accent.

รู้จักไทโย้ย

ชาวเผ่าไทโย้ย ทั้งชายและหญิงมีรูปร่างสันทัด ผิวสองสี ค่อนข้างขาวกว่าชาวไทลาว พูดภาษาไทยในกลุ่มตนเอง แต่เมื่อสื่อความหมายกับคนนอกกลุ่มจะปรับตัวใช้สำเนียงไทลาว หรือไทย เอกลักษณ์ของภาษาไทย คือจะมีสร้อยคำว่า “ฮ่อ” ท้ายประโยค ปัจจุบันคนรุ่นหลังและเยาวชนจะพูดสำเนียงที่เร็วขึ้น เช่น “ฮ่อ” เปลี่ยนเป็น “เฮอะ” ตัวอย่างการพูดภาษาไทย “กินเข้าแล้วเฮอะ” หมายถึง “กินข้าวหรือยัง” หรือ “ไปนำกันอยู่เฮอะ” หมายถึง “ไปด้วยกันไหม”

คนไทโย้ยมีความเชื่อทางศาสนาแบบผสมผสานทั้งพุทธและพราหมณ์ รวมถึงเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ ภูต ผี จิตวิญญาณ ชาวไทโย้ยมีความเชื่อเรื่องวิญญาณบรรพบุรุษ เช่น เชื่อว่าพ่อแม่ที่ตายไปแล้วจะมาอยู่ที่มุมห้องบนเรือน เรียกว่า ผีแจ

คนไทโย้ยเป็นคนบุคลิกกล้าแรง มีการเล่นที่สนุกสนานอย่าง การเต้นกระตบสาก ประกอบกับเพลงร้องเพลงรำ มีเครื่องดนตรีพิเศษอย่าง ซอไม้ไผ่ ที่มีลุ่มเสียงเป็นเอกลักษณ์

วันที่ 1 เมษายน ของทุก ๆ ปี ถือเป็นวันสืบสานวัฒนธรรมไทโย้ยของบ้านลุ่มหม้า อยากรู้จักชาวไทโย้ยให้มากขึ้น อย่าพลาดมาเยี่ยมชมชนในวันนี้กันนะ

Getting to know Tai Yoi

Tai Yoi or Thai Yoi or Yoi are stocky, two-colored complexion, whiter than Thai-Lao group. Tai Yoi have their own Yoi language for intra-communication, while speaking Thai or Laos when conversing with people from outside Yoi. The unique points of Yoi is the ending particle 'Hor'. Currently the young generation usually speak with much faster and shorter particle 'Hor' to be 'Hoh' (ended in glottal stop).

Example:

- a) 'Kin Kao laew Hoh' = Have you eaten rice yet?
- b) 'Pai Nam Kan Hoh' = Can we go together?

Yoi believes in Buddhism and Bharmanism, animism as well as any supernatural stage such as demon, ghost, etc. Yoi also believes their ancestor who have passed away resides at the corner of their room, this ghost called Pea Jae.

Yoi are cheerful, have lots of fun activities, for example, Bamboo Clapping dancing and singing performance which use bamboo fiddle giving out unique sounds.

Annual the 1st of April is the cultural preservation of Yoi. If you wants to learn more about Um Mao, you cannot miss today.

ห้องเที่ยวโดยชุมชน ไทโย้ย บ้านอุ่มเหมา

*“ศูนย์เรียนรู้การทำการเกษตรเพื่อลดต้นทุนการผลิต
สู่การพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน”*

เมื่อแนวคิดของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ตำบลไฮหย่องที่ต้องการจะยกระดับการเป็นศูนย์เรียนรู้สู่แหล่งท่องเที่ยว ผสมกับแนวคิดของชุมชนอุ่มเหมาที่ว่า

*“อุ่มเหมาถิ่นอุดม ชมประเพณีตักบาตรเช้า ผลิตข้าวพันธุ์ดี
ผ้ามัดหมี่ลายโบราณ สืบสานวัฒนธรรมเก่า หมู่บ้านเฒ่าไทโย้ย”*

คำขวัญประจำหมู่บ้าน สู่การต่อยอดสู่การท่องเที่ยวโดยชุมชน สร้างความเข้มแข็งในชุมชนโดยการใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือเสริมพลังในชุมชน จึงเกิดการบูรณาการขึ้น ระหว่างการท่องเที่ยวที่ต้องการเผยแพร่ความรู้ทางด้านการเกษตร และวิถีชีวิตของชาวไทโย้ย เพื่อให้การท่องเที่ยวมีสีสันและกลมกล่อมขึ้น ได้ทั้งสาระความรู้และความสนุกสนานจากกิจกรรมวิถีชีวิตของชุมชน หรือมีทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวมากขึ้น โดยใน ศพก. มีกิจกรรมเรียนรู้ ทั้งการทำนา การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การเลี้ยงสัตว์ เศรษฐกิจ เช่น กบ การเพาะเห็ด การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น การทำลูกประคบ และอื่น ๆ อีกมากมาย ส่วนกิจกรรมในชุมชนก็มีทั้งการผลิตผ้าย้อมคราม งานจักสาน เกษตรริมน้ำ อาหารไทโย้ย ดนตรีและการละเล่นต่าง ๆ เห็นกิจกรรมมากมายขนาดนี้แล้ว ตัดสินใจมาเที่ยวบ้านอุ่มเหมาได้ไม่ยากเลยใช่ไหม?

Community Based Tourism at Baan Um Mao

"The Learning Center for Cost Reduction in Agriculture is alighted to elevate Um Mao Community to tourism development"

When the concept of the Agricultural Learning Center (ALC), Tambon Hai Yong to elevate Um Mao community to tourism development. The community has its vision as follows:

*"Um Mao is the fertile land, Morning alms offering uphold,
A wide variety of rice plants, Mudmee traces the story untold,
Oldpeople's culture preserved, The spirit of Tai Yoi remain undisturbed"*

The village motto lay a foundation for community based tourism development, to strengthen the community using tourism as a tool to integrate and balance tourism to disseminate information through agro-tourism and way of life of Tai Yoi. The focus of Community Based Tourism is to provide fun activities and knowledge from tourism activities as well as to provide more option for tourists. The activities ranges from farming, organic fertilizer production, frog farming, mushroom farming, food processing such as herbal compress, etc. The activities in the community include indigo dye-ing, weaving, agriculture, Yoi food, music and performances. Based on this abundant tourism resources, it is appealing to visit Um Mao.

เกษตรริมน้ำเสน่ห์งามอุ่มเหมา

เพราะน้ำคือชีวิต คนอุ่มเหมาจึงชอบอาศัยอยู่ใกล้แหล่งน้ำ ที่ตั้งหมู่บ้านก็เลือกหนองอุ่มเหมาเป็นแหล่งหลักชุมชน เมื่อมีแหล่งน้ำ การทำนาทำไร่ก็ได้ผลดี แถมยังมีปลามีสัตว์น้ำต่าง ๆ ไร้หาอยู่หากิน ตั้งแต่ ปลา ปู กบ เขียด ฯลฯ มีวิธีดัก วิธีล่ออย่างหลากหลาย ทั้งลงมอง ลงตาข่าย วางเบ็ด ทำจั่นดักปลา และที่เป็นที่เชิดหน้าชูตานำมาเสนอของชาวอุ่มเหมา ก็คือ “ยอ” หรือ “สะดุ้ง” ในภาษาไทยยัย ตรงไหนมีน้ำ ตรงนั้นมักจะมีสะดุ้งอยู่เสมอ หากมาเที่ยวบ้านอุ่มเหมา พวกเขาจะพานั่งรถสามล้อพ่วงไปชมและลองยก “สะดุ้งใหญ่” โชคดีอาจได้ปลาตัวโต ๆ กลับมาทำอาหารกินที่โฮมสเตย์ก็เป็นได้

Agriculture by the water, the beauty of Um Mao

As water is life, Um Mao people likes to settle by the water. Um Mao Swamp is the center for settlements. With water, it is always possible for rice to grow well. In addition to this, fish, frog, crab, etc. are abundant. Then the farmers developed more complicated tools such as fish traps to discriminate different animals. One of the most unique fish traps is 'Yor' or 'Sa Dung' in Yoi language. Wherever there is a water, there is always Sa Dung. If you come to visit Um Mao, then you ll be taken to lift 'Sa Dung' and perhaps you can get big fish for dinner.

จักสาน...สืบสาน

เมื่อต้องออกไปหาอยู่หากินในท้องนา ในห้วยในหนอง ก็ต้องประดิษฐ์อุปกรณ์หาอยู่หากินเอง ไม่ว่าจะเป็นข้องใส่ปลาแบบต่าง ๆ ทั้งข้องยืน ข้องลอย ข้องเปิด อีจู้ดักปลาไหล แงบดักกบ ฯลฯ รวมไปถึงของใช้ในชีวิตรประจำวันต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกระด้ง กระจาด หวดนึ่งข้าว และกระติบข้าวเหนียวแบบต่าง ๆ นอกจากนักท่องเที่ยวจะมาเรียนสานอะไรง่าย ๆ สักอย่างกับคุณลุงคุณตาที่บ้านอู่หม้าแล้ว ก่อนที่จะตามชาวบ้านไปยกส่ดั่งหรือหาปลา ก็ควรคว้าข้องสวย ๆ มาสะพายไหล่สักอัน นอกจากจะเอาไปใส่ปลาที่หาได้แล้วก็ยังเป็นอุปกรณ์ประกอบฉากที่แสนเก๋เวลาถ่ายรูปได้อีกด้วย หากถูกอกถูกใจก็ลองถามคุณลุงคุณตาว่ามีขายกันบ้างไหม?

Wicker...weaving the tradition

When having to search for food in the rice field or in the swamp, farmers have to invent or make their own traps for many different forms and functions (Kong – fish container, can be standing kong, floating one, etc), I-Joo for eel, and Ngaeb for frog trap and other utensils in daily life such as Kra Dong (threshing basket) Krajard (Basket) or Huad (Bamboo rice cooker) and Kra Tip (rice container). Apart from learning to weave something from uncles in Um Mao, tourists could just pick up some souvenirs to use for photo or as a backdrop for picture while they are here before they can follow the locals to lift the Sa Dung or look for fish. If you like, you can ask the local where to buy.

ห่มหมงตามแบบโย้ย

ชาวไทโย้ยในอดีตแต่งกายด้วยเสื้อผ้าย้อมคราม ทอด้วยมือ เย็บด้วยมือ สีกกรมท่าเข้ม ออกดำ ผู้ชายนุ่งกางเกงขายาวที่เรียกว่า ส่องยัง เวลาใส่ต้องขมวดเหน็บหัวกางเกงไว้เพื่อ กันหลุด สวมเสื้อคอกลมแขนสั้นหรือแขนยาว มีผ้าขาวม้าคาดพุง ส่วนสตรีนุ่งผ้าถุงมัดหมี่ มีผ้าสไบลดลายต่าง ๆ พาดไหล่ คนเมื่อก่อนจะมีชุดอยู่สองชุด คือ ชุดทั่วไป และ ชุดเอาบุญ ซึ่งจะแต่งเฉพาะวาระสำคัญ เช่น งานบุญประเพณี งานแต่งงาน

ปัจจุบันชาวไทโย้ยบ้านอุ้มเหมาพยายามสร้างอัตลักษณ์การแต่งกาย โดยสตรีจะสวมชุด สีครามทั้งตัว แล้วพาดสไบด้วยผ้าลายตารางหมากรุกตาเล็ก ๆ สีขาวตัดกับสีคราม ส่วนผู้ชายจะแต่งสีครามทั้งตัว แล้วคาดเอวด้วยผ้าขาวม้าลายตารางหมากรุกสีขาวสลับ ครามเช่นกัน แต่จะเน้นตาใหญ่ ๆ เป็นชุดแต่งกายที่ประหยัด เรียบง่าย สามารถแต่งได้ ทุกเวลา เมื่อมีงานบุญหรือต้องออกงานสำคัญ สตรีจะเกล้ามวยผมทัดดอกไม้สีขาว คาดเข็มขัดเงินเข็มขัดนาก เวลามองแล้วสวยงามด้วยโทนสีน้ำเงินขาวดูเข้มขรึม แต่ละรุ่นละไมเมื่อหนุ่มสาวไทโย้ยยิ้มแย้ม

Beautiful dress in Yoi style

Tai Yoi in the past dressed in indigo dyed fabrics, handmade, navy blue color, while men wear long pants called "Song Hang", knot has be tied on the top to secure the pants, t-shirts short or long sleeves, the Pa Kaw Ma sash or belt. Women wear Mudmee sarong, variety style of sash over shoulder. People in the past will only have two different dresses; the general one and the merit making one. The latter dress will only be used for an important auspicious ceremony or time such as traditional ceremony; and wedding ceremony.

Nowadays Yoi from Um Mao try to construct their identity through dressing. Women wear the indigo dress and cover the shoulder with chess sash (white-indigo color). Men wear indigo as well but use the Pa Kaw Ma in larger Zebra design (white and indigo). Men usually focused on larger scale of chess design and simple and can be used in all situation even in the auspicious occasion. Women have to wear their hairstyle up and decorated with white flower, wear silver or bronze belt. The white-blue color is a good combination to express strength from blue and softness and gentleness from the white color and smiling faces of Yoi.

ย้อมคราม ห่มคราม วิถีคราม

จากอดีตที่เคยปลูกฝ้าย เลี้ยงไหม ย้อมคราม ทอผ้า ตัดเย็บเสื้อผ้าไว้ใช้เอง ภูมิปัญญาดังกล่าวค่อย ๆ เลือนหายไปจากชุมชนบ้านอุ่มเหม้า จึงมีการฟื้นฟูเรื่องการย้อมการทออีกครั้ง มีการรื้อฟื้นการทอผ้าลายผ้าโบราณที่เป็นเอกลักษณ์เดิมของชุมชน เช่น ลายนกยูง และลายไก่ต๊อก ได้มีความพยายามที่จะถ่ายทอดจากรุ่นยายสู่รุ่นหลานเพื่ออนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมผ้าทอ จากรุ่นสู่รุ่น

ที่น่าสนใจอีกอย่างคือ การรื้อฟื้นเรื่องการย้อมคราม ตั้งแต่กระบวนการปลูก การก่อบหม้อคราม ไปจนถึงการย้อม นักท่องเที่ยวที่มาเยือนบ้านอุ่มเหม้าสามารถมาเรียนรู้และทดลองก่อบหม้อครามได้ด้วยตัวเอง เมื่อหม้อได้ที่แล้วลองเอาผ้าผืนหรือเสื้อยืดมามัด หรือหยดเทียนเขียนเป็นลวดลายต่าง ๆ แล้วเอาลงจุ่มลงย้อมในหม้อคราม ชยี่ขย่า เอาขึ้นเอาลงจนพอใจ รอลุ้นว่าลวดลายจะออกมาเป็นอย่างไรเมื่อแกะเชือกแกะพิมพ์ออก สีส้นจะสวยสดแค่ไหน แต่ที่แน่ ๆ ผ้าผืนนี้ มีผืนเดียวในโลกแน่นอน

ลองมาเที่ยว ลองมาเรียนรู้วิถีผ้า ลองมาย้อมผ้าครามที่บ้านอุ่มเหม้านะ

Dye indigo, wear indigo, live indigo

The culture of growing cotton, silkworm, indigo dyeing, and weaving for their own consumption has now gradually disappeared from community in Um Mao. There has been an effort to restore the old style weaving and searching for the old design such as peacock design, pheasant design, etc. An effort to teach young generations to preserve this tradition.

The restoration of indigo from growing indigo, processing the color, dyeing the color. Travellers can participate and learn how to prepare and process all the process from the locals. Once the indigo is ready, t-shirts or fabric can be used for trial (tie-dye) or drawing & waxing before putting t-shirts back into the indigo pot, stir it up, squeeze, put it up and down in the water until the design is satisfactory. Then remove the tied knot and reveal the design to see how beautiful it can be. Definitely this will be only one cloth in the world.

Visit Um Mao, learn fabrics, and dye the color at Um Mao.

เมนูพื้นบ้าน อาหารสไตส์โย้ย

เมื่อมาเที่ยวที่นี่ รู้วิธีปลูก วิธีเลี้ยง วิธีหา ชาวบ้านพาไปหนองไปนาก็ได้ผักได้ปลาติดไม้ติดมือกลับมาแล้ว ต่อไปก็มาเรียนวิธีปรุง สูตรเด็ดเคล็ดลับเมนูชาวโย้ยเป็นอย่างไร จงเปิดใจ ล้างไม้ล้างมือ แล้วเดินเข้าครัวไปเรียนรู้กันเลย

เมนูอร่อยของชาวอุ้มเหมาที่ไม่ควรพลาด คือ ต้มปลาเนื้ออ่อน แกงหวายใส่ไก่ แจ่วอีสานหม่ำกบ กินกับข้าวเหนียวร้อน ๆ ยิ่งในมือเย็นพาแลงดินเนอร์ จะมีเมนูอันหลากหลายนำเสนอให้ได้ลิ้มได้ลอง กินเสร็จแล้ว ล้างปากด้วย “เครื่องดื่มภูมิปัญญาไทยโย้ย” ที่ทำจากข้าวเหนียวพันธุ์ดีในท้องถิ่น นอกจากจะทำให้สดชื่นกระปรี้กระเปร่า ครึกครื้นคึกคักไปกับเสียงดนตรีพื้นบ้านที่บรรเลงอย่างครื้นเครงแล้ว ยังทำให้อาหารที่กินเข้าไปมากมายด้วยความเอร็ดอร่อยได้ถูกย่อยง่ายขึ้น ด้วยคุณสมบัติเฉพาะตัวของเครื่องดื่มภูมิปัญญาชาวโย้ยบ้านอุ้มเหมา

“ตื่นเช้า ๆ ไปรอชมพระอาทิตย์ขึ้นที่ริมทุ่งนา
พร้อมแป้งข้าวจี๊กินร้อน ๆ คือฟิน คือที่สุดแล้ว”

*"Grilled Sticky Rice by the rice field
at early morning is one of the best"*

Local food, Yoi menu

People come to learn how to grow, how to earn and how to make a living. The local has gone to the rice field, they are expected to carry some fish and vegetables home. Then we have to learn how to cook. What is the secret recipe of Yoi? Open your mind, wash your hands and follow the local to kitchen.

Delicious dishes of Um Mao that tourist should not miss is fish soup, rattan curry with chicken, chili dip in Esan style, frog sausage (Mum) served together with sticky rice. The menus have more variety at the dinner time for tourist to try. During or after dinner, Yoi also prepare the local sticky rice wine made from best sticky rice in the area. The wine will revitalize the body, uplifting joy and happiness from local music as well as making food more favourable. This is the qualification of Um Mao.

ดนตรี...นั่นคือชีวิต

อย่างที่ทราบกันดีว่าคนไทยเป็นกลุ่มชนที่มีบุคลิกรื่นเริงสนุกสนาน มีโอกาสก็จะชอบลุกขึ้นมา ร้องรำทำเพลงเสมอ ผู้อาวุโสของบ้านอุมหม่าเล่าว่า เสียงดนตรีนั้นมิอยู่ในหัวใจ เมื่อก่อน เป็นนายฮ้อยตัวน้อยตัวน้อยไปขายที่ภาคกลาง คิดถึงบ้านก็หยิบโน้มนับนี้มาเคาะมาลี เป็นจังหวะเป็นทำนองร้องรำทำเพลงกัน เครื่องดนตรีบางอย่างก็ประดิษฐ์จากสิ่งต่าง ๆ ที่หาได้ ระหว่างการเดินทาง เขาเล่าว่า “ขอไม้ไผ่” ก็ถือกำเนิดขึ้นในระหว่างขบวนนายฮ้อยด้วยเช่นกัน คณะดนตรีไทยัยบ้านอุมหม่าโดยกลุ่มผู้อาวุโสและเยาวชนทำหน้าที่สืบสานวัฒนธรรม การแสดงของตัวเองในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ทั้งตามงานบุญงานประเพณี รวมถึงการแสดง เพื่อต้อนรับแขกและนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมเยือนชุมชนให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดความประทับใจเมื่อได้ใช้เวลาอยู่ที่บ้านอุมหม่า จนอยากกลับมาเยือนอีกหลาย ๆ ครั้ง

Music...is life

As we all know, Yoi is fun-loving people, they sing and dance whenever they can. The senior in the village mentioned that the sound of music is in their heart. Back in the old days when the villagers were traveling as 'Nai Hoi' (cowherd) taking cow to sell in the central Thailand, they picked any tools to make music to express their nostalgic feeling. Some musical instruments available on the route. The Bamboo fiddle was also invented during the journey. The music band by the senior members of Um Mao has now been preserved by the young generation. The two generations perform together occasionally in the ceremony and welcoming tourists. The music performance is part of the charm for Um Mao to make people want to return again and again.

รำกระทบไม้ กระตบจิต ประทับใจ

ชาวไทยยังก็เป็นคนกลุ่มไท-ลาว อีกกลุ่มหนึ่งที่มีการละเล่น “ลาวกระทบไม้” หรือ “รำกระทบไม้” หรือบางทีก็เรียกว่า “เต้นสาก” อยู่ในวิถีวัฒนธรรม คนเฒ่าคนแก่เล่าว่าเมื่อก่อนจะมีการละเล่นนี้ ก็ต่อเมื่อมีงานศพ หมู่สาวจะเริ่มตั้งวงเล่นกันก็เมื่อสวดอภิธรรมเสร็จแล้ว เล่นกันเพื่อไม่ให้งานศพ มีบรรยากาศที่เงียบเหงาวังเวงจนเกินไป ต่อมาในระยะหลังก็เล่นกันเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ ได้ไม่ขัด ไม่เขิน มีการนำมาแสดงประกอบกับเพลงร้องเพลงลำ นำมาแสดงต้อนรับขับสู้แขกเหรื่อนักท่องเที่ยว ให้ได้ร่วมเต้นจนเกิดความสนุกสนานประทับใจ ทั้งจังหวะเคาะไม้ไผ่ที่ตึกคักประกอบกับเสียงเพลง จากเครื่องดนตรีพื้นบ้านต่าง ๆ ทำให้นักท่องเที่ยวที่ร่วมวงรำกระทบไม้มีความเพลิดเพลิน อีกทั้ง การลุกขึ้นขยับร่างกายหลังมือพาแลง ก็ทำให้ข้าวมื้อค่ำเรียงเม็ด ไม่อืดอืดง่วงเหงาหาวนอนอีกด้วย

Bamboo clapping dance...the touching sound of memory

Yoi is another tribal group who performs bamboo clapping dance called 'Lao Kratop Mai' or 'Ram Kratop Mai'. At times it is called 'Pestle Dance' in the Yoi culture. According to the senior, they performed during the funeral. Young people will form the band after the monk's chanting. The performance was promoted to keep the atmosphere lively, not to be too sad and lonely. Later on the goal of the performance of the Bamboo Clapping has deviated, the performance was used for entertainment, welcome tourists and to have their participation. The sound of bamboo clapping and other local instruments help to keep tourists entertained. To rise up and make a slow rhythmic dance along the bamboo clap seems to help digest their dinner better and to avoid tiredness.

กิจกรรมน่าสนใจ ในแต่ละฤดูกาล

เดือน ประเพณี

01 ปีใหม่

02 -

03 มาฆบูชา

04 วันสืบสานวัฒนธรรมไทย

05 วิสาขบูชา

06 -

07 บุญเข้าพรรษา

08 บุญข้าวประดับดิน

09 บุญข้าวงอก

10 บุญออกพรรษา

11 บุญกฐิน

12 -

กิจกรรมการเกษตร/วิถีชีวิต

ปลูกมะเขือเทศ

ชมทุ่งปอเทือง

เก็บมะเขือเทศ ยกยอใหญ่

ยกยอใหญ่

ยกยอใหญ่

เที่ยวชมรม ดำนา เก็บเห็ด

เก็บเห็ดปลวก

ชมทุ่งนา

ชมทุ่งนา

เที่ยวข้าว

เที่ยวข้าว ยกยอใหญ่

กินข้าวใหม่ปลามัน เผาข้าวหลามชิมข้าวจี

Interesting activities of each season

Month Traditional ceremony

Agricultural / Life activities

01 New Year

02 -

03 Maga Puja

04 Thai Yoi Cultural

Preservation festival

05 Visakha Puja

06 -

07 Entering Buddhist Lent

08 Boon Kao Pradap Din

09 Boon Kao Sak

10 End of Buddhist Lent

11 Kathina Ceremony

12 -

Tomato planting

Visit & enjoy sun hemp plantation

Tomato picking, lifting great Yor (fish trap)

Lifting great Yor (fish trap)

Lifting great Yor (fish trap)

Picking indigo, planting rice, collecting mushroom

Picking termite mushroom

Visit & enjoy rice field

Visit & enjoy rice field

Rice harvesting

Rice harvesting, lifting great Yor

Taste new rice, bamboo rice, grill sticky rice

โปรแกรมท่องเที่ยว

โปรแกรม ธรรมชาติ หนอง นา อาหาร ดนตรี
วิถีไทโยยุ่มเหม้านิเฮาะ (2 วัน 1 คืน)

วันที่ 1

- 09.00 ต้อนรับสู่ชุมชนไทโยยุ่มเหม้า
- 09.30 เดินชมหมู่บ้าน ไหว้พระ ชมบ้านโบราณ
เยี่ยมบ้านทอผ้า ชมการจักสาน
- 12.00 รับประทานอาหารเที่ยง
- 13.00 เรียนรู้วิถีทอผ้า ก่อหม้อคราม มัดย้อม
พิมพ์ลายผ้า ย้อมคราม
- 16.00 เข้าบ้านพัก พักผ่อนตามอัธยาศัย
- 18.00 บายศรีสู่ขวัญ รับประทานอาหารเย็น
ชมการแสดงและดนตรีพื้นเมือง
- 20.30 พักผ่อนนอนโฮมสเตย์

วันที่ 2

- 07.00 ชมพระอาทิตย์ขึ้น ณ ทุ่งนา
ปิ้งข้าวจี๊ เผาข้าวหลาม อย่างปลาหมอ
และรับประทานอาหารเช้าร่วมกัน
(หรือตักบาตรข้าวเหนียวในหมู่บ้าน)
- 09.00 ชมวิถีเกษตรริมน้ำ ยกส่ดิ่งใหญ่ (ยกยอ)
(หรือเรียนรู้วิถีเกษตรที่ ศพก. ต.ไฮหย่อง)
- 11.00 เรียนรู้การทำอาหารไทโยย
- 12.00 รับประทานอาหารกลางวัน
จับจ่ายซื้อของที่ระลึก
- 13.00 เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

(โปรแกรมอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม)

Tourism program

Indigo, Swamp, Rice field, Music
& Tai Yoi Way of Life, Um Moa Ni Hoh
(2 Days/1 night)

Date: 1

- 09.00 Welcome to Tai Yoi Um Mao
- 09.30 Village visit, pay homage to
Buddha, visit antique house,
weaving house, etc.
- 12.00 Lunch
- 13.00 Learning to weave,
indigo making, indigo tie-dye
- 16.00 Check-in at homestay,
at leisure time
- 18.00 Bai-see ceremony (traditional
welcoming ceremony), dinner,
cultural performances
- 20.30 End of today activity & Rest

Date 2

- 07.00 Watching sunrise over the rice
field, grill rice, Make sticky rice
in Bamboo, grill fish, breakfast
(Or alms offering in the village)
- 09.00 Agriculture along the river,
lifting great Yor (Or visit Agri-
cultural Learning Center : ALC)
- 11.00 Cooking Yoi cuisine
- 12.00 Lunch & shopping souvenirs
- 13.00 Depart the village
end of the trip

(Program is subject to change)

แผนที่ท่องเที่ยวชุมชนอู่หม่า

Um Mao tourism map

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ
การผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
Agricultural Learning
Center (ALC)

บ้านไทโยยดั้งเดิม
Tai Yoi
traditional
house

ไป ศพก.
to ALC

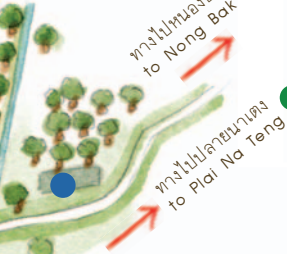
ลานวัฒนธรรมไทโยย
Tai Yoi cultural center

พามาชมวิถีบ้าน
to Nong Bak Don

ยกละดัง ที่หนองบักดอน
Fishing at Nong Bak Don

พามาชมวิถีบ้าน
to Plai Na Teng

วิถีชาวนายามเช้า ปลายนาแดง
Morning with farmer
at Plai Na teng

วิถีผ้าทอ
Way of weaving

จุดเรียนรู้การทำผ้าย้อมครามธรรมชาติ
Natural Indigo learning center

ของฝากจากอู๋หม่า

ได้เที่ยว ได้กิน ได้ตระเวนทำกิจกรรมต่าง ๆ จนสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว ก่อนจากลาก็ต้องหาอะไรติดไม้ติดมือกลับบ้าน ทั้งเพื่อรำลึกถึงอู๋หม่า และเป็นของฝากให้กับญาติมิตร นอกจากนี้เราจะได้ผ้ามัดย้อม ผ้าเขียนเทียนย้อนครามที่เราได้ลองทำเองติดไม้ติดมือกลับบ้านแล้ว ทีมแม่บ้านก็ได้มัดได้ย้อมเตรียมไว้จำหน่ายหลายหลากลวดลายให้เลือกซื้อหา รวมถึงมีการผลิตผ้าทอ ผ้าขึ้นมัดหมี่ ผ้าสไบ ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ รวมไปถึงเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ตัดเย็บจากผ้าพื้นเมือง ไว้ให้นักท่องเที่ยวซื้อไปใช้ไปเป็นของฝาก ใครที่ชอบเครื่องจักสาน ที่นี่ก็มีให้เลือกซื้อ ใครรักเสียงดนตรีก็มีซอไม่ฝู่ให้ซื้อไปลองหัดเล่นหรือเอาไว้ตกแต่งบ้านก็เก๋ไม่แพ้ใคร ส่วนพืชผลทางการเกษตร ผักผลไม้หรือข้าวหอมมะลิพันธุ์ดีก็มีให้จับจ่ายไปเป็นของฝากกันด้วย

Souvenirs from Um Mao

After the trip, it is recommended to look for some souvenir from Um Mao for your loved ones or friends. Apart from tie-dye fabrics and indigo batik which has been made by tourist, the selections produced by the local villagers offer a wide variety of textiles and weaving techniques, mudmee sarong, sash, scarf, shawl, as well as the dress made from local fabrics. Moreover, bamboo or rattan weaving are also available here. Bamboo fiddle and musical instruments can be decorative item or you can play as well. Here is also the best opportunity to shop agricultural products, vegetables, fruits, and jasmine rice, etc.

แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง Nearby tourist attractions

วัดพระธาตุเชิงชุม : พระธาตุเชิงชุมมีความหมายว่าเป็นสถานที่ชุมนุมของรอยพระบาทของพระพุทธเจ้าทั้งสี่องค์ พระธาตุองค์ปัจจุบันเป็นศิลปะล้านช้าง เนื่องจากอิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างแผ่เข้ามาบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยราวพุทธศตวรรษที่ 19

พระธาตุเชิงชุมสร้างขึ้นแต่แรกเมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจน แต่นับเป็นปูชนียสถานสำคัญคู่บ้านคู่เมืองสกลนครมาแต่โบราณ ภายในวิหารข้างองค์พระธาตุเป็นที่ประดิษฐาน “หลวงพ่อดังแสน” อันศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพนับถือและเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนในจังหวัดสกลนคร นอกจากนี้ในบริเวณวัดยังมีพระอุโบสถ หอกลอง และบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ ให้ได้ชม วัดพระธาตุเชิงชุมตั้งอยู่บนถนนเจริญเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

มาเที่ยววัดพระธาตุเชิงชุมแล้ว ห้ามพลาดการไปเดินเล่นและซื้อปิ้งผ้าสวย ๆ ที่ “ถนนผ้าคราม” ข้าง ๆ วัดพระธาตุเชิงชุมกันนะ

นอกจากนี้ที่ไม่ควรพลาดไปเยือนคือ “วัดถ้ำขาม” และ “วัดป่าอุดมสมพร” ในอำเภอพรรณานิคม ซึ่งเป็นสองวัดสำคัญที่พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ได้สร้างเอาไว้

Wat Phra Tart Choeng Choom : Phra Tart Choeng Choom houses the footprints of the four Lord Buddha in this aeon. The current pagoda was built in Lanxang style (Laos) due to the influence of Lanxang in the northeastern Thailand in 19th B.E. It was not clear when the pagoda was built but the pagoda has been worshipped and highly regarded as the main pagoda of Sakon Nakhon from time immemorial. Inside the sacred Luang Por Ong Saen was house, highly worshipped by the locals throughout the province and Thailand. The temple also features the ordination hall, drum tower, and sacred water pond. Wat Phra Tart Choeng Chum is situated on Charoen Muang Road, Ampoe Muang, Sakon Nakhon province.

After the temple visit, do not miss the walking street and shopping at 'Indigo Street' near the temple.

Wat Tham Kham and Wat Pa Udomsomporn are not to be missed in Ampoe Pannanikom. These two temples are found by Phra Ajarn Fun, highly regarded monk for the locals.

หมู่บ้านท่าแร่ เป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่าเป็นหมู่บ้านที่มีประชากรนับถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกมากที่สุดในประเทศไทย เป็นชุมชนที่เก่าแก่อายุกว่า 100 ปี ชาวบ้านที่นี่แทบทุกหลังคาเรือนนับถือศาสนาคริสต์ บ้านท่าแร่เป็นที่ตั้งของอัครสังฆมณฑลท่าแร่ หนองแสง หรือสำนักมิสซังท่าแร่ หมู่บ้านนี้มีผังเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมตารางหมากรุก คล้ายกับบ้านเมืองในแถบประเทศตะวันตก นอกจากนี้ยังมีบ้านเรือนสถาปัตยกรรมแบบฝรั่งเศสที่งดงามเรียงรายสองข้างทางในถนนสายหลักของหมู่บ้าน ในทุก ๆ วันที่ 25 ธันวาคม ของทุกปี ชุมชนแห่งนี้จะจัดเทศกาลแห่ดาวคริสต์มาส โดยจัด “ขบวนแห่ดาวคริสต์มาส” โดยเชื่อว่า “ดาว” เป็นสัญลักษณ์ของการเสด็จลงมาประสูติบนโลกมนุษย์ของพระเยซู บ้านท่าแร่ตั้งอยู่ริมหนองหารบนทางหลวงหมายเลข 22 (สกลนคร-นครพนม) ต.ท่าแร่ อ.เมือง จ.สกลนคร ห่างจากตัวเมืองประมาณ 21 กิโลเมตร

Moo Baan Tha Rae : Known as the largest Catholics christian population in Thailand, Baan Tha Rae has been found over 100 years old. The metropolitan of Tha Rae-Nong Sang or Tha Rae Mission has been found in a square shape similar to the western countries. In addition, houses in French architecture were also been built along the roadside. On December 25th of every year, the community here organizes the Christmas ceremony “Feast of the Nativity” on Ban Tha Rae, by Nong Han Lake, Highway no 22 (Sakon Nakhon – Nakhon Phnom), Tambon Tha Rae, Ampoe Muang, Sakon Nakhon (21 km from the city center).

การเดินทาง

การเดินทางสู่จังหวัดสกลนคร

รถยนต์ : จากกรุงเทพฯ ไปตามทางหลวงหมายเลข 1 ถึง จ.สระบุรี เลี้ยวขวาเข้าถนนมิตรภาพ (ทางหลวงหมายเลข 2) ผ่าน จ.นครราชสีมา เลี้ยวแยกเข้าอำเภอบ้านไผ่ เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 23 ผ่าน จ.มหาสารคาม ทางหลวงหมายเลข 213 ผ่าน จ.กาฬสินธุ์ ข้ามเทือกเขาภูพาน เข้าสู่ จ.สกลนคร เป็นระยะทางประมาณ 647 กม.

รถโดยสารประจำทาง : บริษัทขนส่งจำกัด มีรถประจำทางจากกรุงเทพฯ ไป จ.สกลนครทุกวัน ติดต่อจองตั๋วได้ที่ <https://ticket.transport.co.th> นอกจากนี้ยังมีรถโดยสารของบริษัทนครชัยแอร์ ติดต่อจองตั๋วได้ที่ www.nakhonchaiair.com/ncabooking

รถไฟ : จากสถานีรถไฟหัวลำโพงมีขบวนรถไฟไปลงที่ จ.อุดรธานี แล้วเดินทางต่อมายัง จ.สกลนคร โดยรถประจำทาง ประมาณ 159 กม. รายละเอียดเพิ่มเติมติดต่อสอบถามได้ที่หน่วยบริการเดินทาง สถานีรถไฟกรุงเทพฯ โทร. 1690 หรือ www.railway.co.th

เครื่องบิน : มีสายการบิน บินตรงจากกรุงเทพฯ ไป จ.สกลนคร ทุกวัน

การเดินทางจากตัวเมืองสกลนคร สู่ชุมชนอุ่มเหมา ต.ไฮหย่อง อ.พังโคน จ.สกลนคร

จากตัวเมืองสกลนคร ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 22 (ถนนนิตโย) ประมาณ 51 กม. เมื่อถึงบริเวณสี่แยก เลี้ยวขวาเข้าสู่บ้านอุ่มเหมาประมาณ 3 กม. หรือระบุพิกัด GPS ไปที่บ้านอุ่มเหมา (17.403107, 103.762398)

How to get there?

Traveling to Sakon Nakhon Province :

By car : From Bangkok on Highway 1, arriving at Saraburi and then turn right to Friendship/Mitrapharb (No 2) via Nakhon Ratchasima – Baan Pai – Mahasarakham – Kalasin – Poo Pan Mountain – then to Sakon Nakhon, total 647 km

By public bus : Public bus has its daily departure from Mo Chit Bus Station, Kamphaeng Phet 2 Road to Sakon Nakhon. Further information can be inquired at <https://ticket.transport.co.th>; and reserve tickets at www.nakhonchaiair.com/ncabooking

By train : Express train, Rapid train and Sprinter from Bangkok – Udon Thani. Then bus to Sakon Nakhon Province for 159 km. Further information can be inquired from Railway Station (Tel. 1690; 02224-4272; or www.railway.co.th)

By Plane : Daily departure Visitor to Sakon Nakhon.

Traveling from Sakon Nakhon to Um Mao community :

Take the highway no 22 (Nityo Road) 51 km and turn right to Um Mao Village 3 km. (Please search location on GPS to : 17,403107, 103,762398)

บริการจากชุมชน

กลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านลุ่มหม้า
ยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยวทุกท่าน
เรามีบริการให้ท่านที่มาเยือน ดังนี้

- ผู้นำเที่ยวท้องถิ่น
- บ้านพักโฮมสเตย์
- อาหาร
- กิจกรรมท่องเที่ยว / ฐานเรียนรู้
- การแสดง
- ยานพาหนะพาเที่ยว
- ของฝากของที่ระลึก

เตรียมตัวก่อนเดินทาง

ติดต่อชุมชนล่วงหน้าอย่างน้อย 1 อาทิตย์
เลือกแขนยาว หมวกกันแดด

ผ้าขนหนู อุปกรณ์อาบน้ำ ยาประจำตัว
เปิดใจ เปิดประสบการณ์ ลงมือเรียนรู้วิถี
ท้องถิ่น และปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชน

การติดต่อ

สนใจท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีไทยัย อุ่นหม้า ติดต่อ

- คุณนัทธมน ไชยวรรณ
โทร. 089 619 7640 Line: on-nuttamon
- คุณวัลภา ศรีสร้อย
โทร. 061 082 3579 Line: nok-wanlapa
- Facebook :
การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านอู่หม้า สกลนคร

Service from community

Community Based Tourism at Um Mao warmly welcomes tourists with a range of activities;

- local guides
- homestay
- local food
- various learning stations
- cultural performances
- local transportations
- souvenirs

Preparation

Tourist is recommended to;

- Contact the community a week in advance
- Long sleeve shirts, hat
- Towels, Personal shower kits, Personal medicine
- Open your heart & ready to learn
- Observe the community's rule & regulations

Contact

Um Mao Tourism Group

- Nattamon Chaiyawan
Tel: 089 619 7640:
Line: on-nuttamon
- Wanlapa Srisoi
Tel: 061 082 3579
Line: nok-wanlapa
- Facebook :
www.facebook.com/um

ขอบคุณ

1. งบประมาณตามแผนงานบูรณาการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค โครงการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรม กิจกรรมการพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานรากด้วยระบบการท่องเที่ยววิถีชาวนาไทยผลงานวัฒนธรรมชุมชนในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
3. สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร
4. สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดสกลนคร
5. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)
6. สมาคมไทยท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ
7. DoiSter / PaKim Note Book / Localism Thailand

Contributions

1. Regional Integrative Planning Budget – the project promoting cultural tourism to support grassroots economy and Thai farmers in northeast Thailand.
2. Research and Development Institute, Sakon Nakhon Rajabhat University
3. Community Development office, Phang Khon, Sakon Nakhon Province
4. Sakon Nakhon Provincial office of Tourism and Sport
5. Thailand Science Research and Innovation (TSRI)
6. Thai Responsible Tourism Association (TRTA)
7. DoiSter / PaKim Note Book / Localism Thailand

